

Günümüz Sanat Müzelerinde İnternet Kullanımı ve Koleksiyonların Çevrimiçi Erişilebilirliğine Dair Bir Araştırma

A Research on Using Internet and Online Accessibility of Collections in Today's Art Museums

ÖZET

Bu makalede, çağdaş müzecilik anlayışının bir yansıması olarak koleksiyonların dijital ortamda sunulması konusu ele alınmıştır. Zira pandemi sonrasında (bilgi toplumlarının edindikleri yeni alışkınlar doğrultusunda) müzeler için koleksiyonlarını çevrimiçi platformlarda ihtiyacı doğmuştur. Makalede incelenen farklı sanat müzeleri örnekleri, izleyicilere daha geniş ve erişilebilir bir deneyim sunmak amacıyla dijital koleksiyon sunumlarını benimsemektedir. Müzelerin internet ortamında dijital koleksiyon sunumu, koleksiyonların fiziksel sınırlamalardan kurtulmasını ve izleyicilere çeşitli içeriklerle etkileşimde bulunma olanağı sağlar. İnteraktif platformlar, izleyicilere eserleri yakından inceleme, sanatçıların biyografilerini keşfetme ve sanat tarihini tanıma imkânı sunar. Özellikle pandemi gibi problem arz eden dönemlerde, dijital koleksiyon sunumu müzelerin izleyicilere erişimini sürdürmesine yardımcı olmuş ve müzeler ile izleyiciler arasındaki etkileşimi ve bağı güçlendirmiştir. Dijital koleksiyon sunumunun getirdiği avantajlar arasında eğitim, araştırma ve katılımı teşvik etme bulunmaktadır. Öğrenciler, akademisyenler ve izleyiciler, çevrimiçi koleksiyonları kullanarak müzelerin dijital mecrada sunduğu entelektüel erişimi derinlemesine inceleyebilir, farklı koleksiyonları karşılaştırabilir ve sanat çeşitliliğini keşfedebilirler. Ayrıca, dijital platformlar aracılığıyla düzenlenen çevrimiçi etkinlikler, sanatçı söyleşileri ve atölye çalışmaları sayesinde izleyicilerin sanatla olan etkileşimi artmaktadır. Sonuç olarak, çağdaş müzecilik anlayışının bir yansıması olarak dijital koleksiyon sunumu, müzelerin izleyicilere daha geniş, erişilebilir ve etkileşimli deneyimler sunmasını sağlamaktadır. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte, müzelerin dijital platformlarda daha da yenilikçi çözümler geliştirmesi ve izleyicileri sanatla daha yakından buluşturması beklenmektedir. Araştırma Yöntemi olarak ise; alanyazın taraması, doküman araştırması, sanat müzeleri özelinde iyi örnek incelemesi ve içerik analizi yöntemlerinden faydalanılmıştır. Konuyla alakalı ulusal ve uluslararası alandaki araştırmalardan ve çalışmalardan yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzecilik, Sanat Müzeleri, Güzel Sanatlar, Plastik Sanatlar, İnternet, Dijital Koleksiyonlar, Dijital Erişilebilirlik.

ABSTRACT

In this article, the subject of presenting collections in digital media as a reflection of contemporary museum understanding has been examined and discussed. After the pandemic period, museums needed to place their collections on online platforms in line with the new habits of information societies. Different art museums examined in the article adopt digital collection presentations to offer a wider and more accessible experience to their audiences. Digital collection presentation allows collections to be freed from physical limitations and provides opportunities for interaction with various contents for viewers. Interactive platforms offer viewers the opportunity to examine works closely, explore artists' biographies, and learn about art history. Especially in troubled times such as global pandemics, digital collection presentation has helped museums maintain access to their audiences and strengthen interaction and connection between museums and viewers. Among the advantages brought by digital collection presentation are education, research, and encouragement of participation. Students, academics, and viewers can use online collections to examine in-depth intellectual access offered by museums in the digital realm, compare different collections, and discover art diversity. In addition, online events organized through digital platforms such as artist talks and workshops increase viewers' interaction with art. As a result, digital collection presentation as a reflection of contemporary museum understanding enables museums to offer wider, more accessible, and interactive experiences to their audiences. With the advancement of technology, it is expected that museums will develop more innovative solutions on digital platforms and bring viewers closer to art. As for the Research Method; Literature review, document research, good case study specifically for art museums and content analysis methods were used. National and international research and studies related to the subject were used.

Keywords: Museology, Art Museums, Fine Arts, Plastic Arts, Internet, Digital Collections, Digital Accessibility.

GİRİŞ

Sanat müzeleri, sanat eserlerini korumak, sergilemek ve topluma sunmak amacıyla var olan kültür kurumlarıdır. Ancak, geleneksel müze anlayışının sınırları teknolojinin ve internetin etkisiyle genişlemektedir. Teknolojinin hızla ilerleyişi ile birlikte, sanat müzeleri de dijitalleşme ve çevrimiçi erişilebilirlik konularında yeni olanaklar ile tanışmıştır. Bu bağlamda, sanat müzelerinin koleksiyonlarının internet ve teknoloji aracılığıyla sergilenmesi, hem

Nurcan Diş Yüzer¹
Burak Boyraz²

How to Cite This Article

Diş Yüzer, N. & Boyraz, B. (2023). "Günümüz Sanat Müzelerinde İnternet Kullanımı ve Koleksiyonların Çevrimiçi Erişilebilirliğine Dair Bir Araştırma" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:115; pp:8613-8620. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.72536>

Arrival: 18 July 2023
Published: 30 September 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

* Bu makale birinci yazarın Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü dâhilinde kaleme almış olduğu yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım ASD, Müzecilik Yüksek Lisans Programı, İstanbul, Türkiye, ORCID: 0009-0001-5409-4052.

² Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat Bölümü, İstanbul, Türkiye, ORCID: 0000-0002-1373-7234.

koleksiyonların daha geniş bir izleyici kitlesine ulaşmasını sağlamakta hem de ziyaretçilere benzersiz bir deneyim kazandırmaktadır.

Geleneksel müzecilik anlayışında, sanat eserleri fiziksel mekanlarda sergilenerek sınırlı bir izleyici kitlesine sunulmaktaydı. Ancak günümüzde teknolojinin sunduğu imkanlar sayesinde, sanat eserlerinin dijital formatlarda çevrimiçi platformlarda sergilenmesiyle bu sınırlılık aşılmıştır. İzleyiciler, dünyanın dört bir yanından farklı koleksiyonlara erişebilir ve eserleri detaylı bir şekilde inceleme fırsatı bulabilirler. Bu sayede, fiziki sınırlamaların ötesinde bir sanat deneyimi yaşayabilir.

Teknolojinin ve internetin getirdiği faydalardan biri de etkileşim ve katılımı artırmasıdır. Sanat müzeleri, dijital rehberlik, interaktif sanal turlar ve sanat eserleri hakkında daha derinlemesine bilgi sunan dijital içerikler gibi araçlarla ziyaretçilerin katılımını teşvik edebilirler. Aynı zamanda, çevrimiçi platformlar üzerinden kullanıcıların yorumları ve geri bildirimleri sayesinde müzeler, koleksiyonlarını ve sergileme yöntemlerini geliştirme imkanına sahip olabilirler.

Çalışmanın amacı, sanat müzelerinin teknoloji ve internetin olanaklarından faydalanarak koleksiyonlarını nasıl daha geniş bir izleyici kitlesine sunabileceğini incelemektir. Geleneksel müzecilik anlayışının dönüşümü bağlamında, çevrimiçi platformlar, dijital rehberlik araçları, interaktif sanal turlar gibi yeni yöntemlerin sanat müzelerinin misyonunu nasıl etkilediği ve sanatın nasıl daha erişilebilir hale getirildiği bu çalışma kapsamında ele alınmıştır.

ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK VE DİJİTAL MÜZECİLİK

Sanat müzeleri, kültürel mirası koruma ve topluma sunma misyonunu üstlenirken, çağdaş teknolojinin ve internetin getirdiği olanakları etkili bir şekilde kullanarak koleksiyonlarını daha geniş bir izleyici kitlesine ulaştırmak ve izleyicilere zengin bir deneyim sunmak adına önemli adımlar atmaktadır. Müze kelimesi, Helenistik dönemde ilham perilerinin düşünme yeri veya tapınağı anlamındaki “museion” sözcüğünden türetilmiştir (Mazlum, 2022: 106). Allan (1963) müzeyi koleksiyonların inceleme, etüt ve zevk almak amacıyla yerleştirildiği bina olarak tanımlarken, Sözen ve Tanyeli (1996) ise müzeyi sanatsal, kültürel, tarihsel ve bilimsel ürünlerin sürekli olarak sergilenmesi amacıyla yapılan ve bu nitelikleri nedeniyle halka açık tutulan yapı şeklinde ifade etmektedir. Akmehtem (2017) ise günümüzde müzelerin temel sorumluluğu ‘nesne’ merkezli yaklaşımdan ‘insan ve toplum’ merkezli yaklaşıma yöneldiğini ifade etmiştir. Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) tarafından onaylanan yeni müze tanımı ise şöyle: “Müze, somut ve somut olmayan mirası araştıran, toplayan, koruyan, yorumlayan ve sergileyen toplumun hizmetinde kar amacı gütmeyen, kalıcı bir kurumdur. Halka açık, erişilebilir ve kapsayıcı müzeler, çeşitliliği ve sürdürülebilirliği teşvik eder. Etik, profesyonel ve toplulukların katılımıyla çalışır ve iletişim kurarlar, eğitim, zevk, yansıtma ve bilgi paylaşımı için çeşitli deneyimler sunarlar.” (2022).

Çağdaş müzecilik, geleneksel müzecilik anlayışının ötesine geçen, modern teknoloji ve değişen toplumsal dinamiklere uyum sağlayarak müze deneyimini dönüştüren bir yaklaşımdır. Müzelerin sadece fiziksel koleksiyonlarını mekanlarda sergileme amacını aşarak, ziyaretçilere etkileşimli, katılımcı ve çok yönlü deneyimler sunma hedefini taşırlar. Bunun yanı sıra ise; dijital teknolojilerin ve iletişim araçlarının müze deneyimine entegre edilmesini amaçlarlar. Bu yaklaşım, ziyaretçilere sanat eserlerini daha etkileşimli bir şekilde inceleme, sanatçıların yaratıcı süreçlerini anlama, sanat eserlerinin tarihsel ve kültürel bağlamını daha derinlemesine keşfetme gibi olanaklar sunar. Aynı zamanda dijital platformlar ve sanal gerçeklik gibi araçlarla müze deneyimini çevrimiçi ortama aktararak ve tüm dünyada daha geniş bir izleyici kitlesine ulaşma fırsatı sunar. Çağdaş müzecilik, sadece sergilenen eserlerle değil, aynı zamanda ziyaretçi katılımıyla da ilgilenir. Müzeler, interaktif sergiler, atölyeler, etkileşimli sanat projeleri gibi etkinlikler düzenleyerek ziyaretçilerin aktif olarak müzeyi deneyimlemelerini ve katkı sağlamalarını teşvik eder. Bu sayede müze, izleyiciyi pasif bir gözlemci olmaktan çıkararak aktif bir katılımcı haline getirir.

Çağdaş müzecilik, çeşitli hedef kitlelere yönelik ilgi odakları oluşturarak izleyici çeşitliliğini artırmayı hedefler (Karadeniz, 2020). Müze web siteleri ve sanal müzeler, öğrencilerden üniversite araştırmacılarına kadar geniş bir yelpazede kişilere hitap ederek bilgi edinme ve kültürleri keşfetme fırsatı sunar (Marty ve Twidale, 2004). Özellikle Covid-19 salgını döneminde, müzeler çevrimiçi platformlar ve dijital içerikler aracılığıyla eserlerini ve içeriklerini sunarak ziyaretçilerin ilgisini çekmeye devam ettiler. Bu süreç, görsel iletişim gücünün dijital teknolojilerle birleşerek sanat deneyimini çevrimiçi ortamda nasıl zenginleştirebildiğini bir kez daha gözler önüne sermiştir (Mazlum, 2022).

Müze deneyiminde dijital teknolojilerin artan kullanımının, ziyaretçi etkileşimini ve deneyimini arttırabileceği öngörülmektedir (Tüzün vd., 2013:610). Dijital sergileme, etkileşimli müze teknolojisi ve online oyunlar, müzelerin ziyaretçi sayısını artırarak popülerlik kazanmalarını sağlayabilir (Soren, 2005:148). Ayrıca, bilgisayar

oyunları destekli öğretim yaklaşımının eğitim etkinliklerini daha etkili hale getirdiği ve öğrenci başarısını artırdığı belirtilmektedir (Amory vd., 1999:320).

Bertacchini ve Morando, dijital sergileme, oyunlar ve sunumların müzelerin ziyaretçi davranışlarını etkilediğini ve izleyicilerin müzeye erişimini kolaylaştırdığını vurgulamaktadır (2011: 34). Aynı şekilde, çağdaş müzecilik anlayışında müzelerin dijital platformlar ve etkileşimli sistemler kullanarak hem koleksiyonlarını hem de bilgiyi ziyaretçilere sunma gerekliliği artmaktadır (Peacock ve Brownbill, 2007).

Genel olarak, sanat müzeleri teknolojinin sunduğu imkanları kullanarak koleksiyonlarını daha geniş bir kitleye ulaştırma ve sanat deneyimini zenginleştirme yolunda adımlar atmaktadır. Dijital teknolojilerin müzelerin yapılarında ve iletişimde önemli bir rol oynadığı bu dönemde, müzelerin dijitalleşme süreçlerini planlamaları ve bu yeni dönüşüme uygun içerikler sunmaları büyük bir öneme sahiptir.

Çevrimiçi Müzecilikte Kullanılan Teknolojik Araçlar

Günümüzde müzeler, ziyaretçilere çeşitli dijital araçlar aracılığıyla erişim sağlayarak, izleyicilerin beklentilerini dijital ortamda da karşılamaktadır. Dijital teknolojiler, müzelerin izleyicileriyle etkileşimini artırarak, sanatın daha geniş kitlelere ulaşmasını ve ziyaretçilere daha zengin deneyimler sunulmasını sağlar.

Bu dijital teknolojiler şu başlıklar altında sıralanabilir:

1. Kurumsal WebSitelere: Müzeler, kendi resmi web siteleri aracılığıyla ziyaretçilere ulaşır. Bu web siteleri, müze ile ilgili temel bilgileri, sergileri, koleksiyonları ve etkinlikleri içerir. Aynı zamanda online bilet satın alma, rehberlik hizmetleri ve sanal turlar gibi olanakları sunarak ziyaretçilerin müze deneyimini daha öncesinde olmadığı kadar zenginleştirir.

2. Sosyal Medya Platformları: Müzeler, sosyal medya platformları aracılığıyla güncel bilgileri ve etkinliklerini duyurur. Facebook, Instagram, Twitter yeni uygulama adı ile X gibi platformlarda paylaşılan içeriklerle müzeler, izleyicilere etkileşimli deneyimler sunar ve takipçileriyle etkili bir iletişim kurar.

3. Mobil Uygulamalar: Müzeler, mobil uygulamalarıyla ziyaretçilere interaktif deneyimler sunar. Bu uygulamalar, uygulamalar ve QR kod ile müzeyi ziyaret ederken rehberlik sağlama, farklı ara yüzler ile (müzenin kendi web sayfası, youtube) eser sahiplerinin röportajlarını dinleme, eserlerin detaylı bilgilerini sunma ve interaktif oyunlar gibi içerikleri barındırarak ziyaretçilerin deneyimini zenginleştirir.

4. Sanal Turlar ve 360 Derece Görüntüler: Sanal turlar, müze alanını çevrimiçi olarak gezebilme olanağı sunar. 360 derece görüntülerle ziyaretçiler, müze içinde dolaşarak eserleri daha yakından inceleyebilir.

5. Dijital Koleksiyonlar: Müzeler, çevrimiçi platformlarda eserlerin dijital görüntülerini ve ayrıntılı bilgilerini sunarak, izleyicilerin sanat eserlerinin çevrimiçi ortamda envanterlerine erişim imkânı sunar.

6. E-Kitaplar, Kataloglar ve Dijital Kaynaklar: Müzeler, e-kitaplar, kataloglar ve dijital kaynaklar aracılığıyla ziyaretçilere koleksiyonları ve bir iletişim çeşidi olan süreli sergileri ile ilişkin bilgi sağlar ve öğrenme fırsatları sunar.

KOLEKSİYONLARIN ÇEVİRİMİÇİ SUNUMU

Son yirmi yılda giderek artan sayıda kültürel miras kurumu, erişilebilirliği artırmak ve araştırma, eğitim ve kamu katılımını desteklemek amacıyla koleksiyonları hakkındaki bilgilere çevrimiçi erişim sağlamaktadır. Bu gelişme, 1970'lerden itibaren başlayarak müze sektörünü etkileyen ve kültürel kurumları odaklarını koleksiyonlardan ziyaretçilere kaydırmaya zorlayan daha geniş kapsamlı ve radikal değişikliklere zorlamıştır. Müzelerin sosyal ve politik rolü etrafında şekillenen ve yeni iletişim modelleri ile ifade tarzlarını zorlayan 'yeni müzecilik' söylemi (André and Francois, 2010; Vergo, 1989), müzelerin dijital faaliyetlerinde önemli bir etki yaratmıştır. Kültürel miras dünyasındaki dönüşüm, müzelerin koleksiyonların güvenli muhafızları olarak görülmekten çıkıp, çeşitli kitlelere farklı türde deneyimler sunması beklenen eğitim, bilgi ve eğlence merkezlerine dönüşmesi anlamına gelmekteydi (Black, 2012; Hooper-Greenhill, 2013). Çağdaş müzeler, sergilerinde ve anlatılarında ziyaretçilerle etkileşimlerinde çeşitli dijital platformları kullanırken, hikayelerini aktarmak için farklı medya türlerine giderek daha fazla yönelmeye başlamışlardır (Gil-Fuentetaja&Economou, 2019). Bu dönüşümle birlikte müzecilik alanı; koleksiyon oluşturma, yönetimi, sergi tasarımı, tanıtım ve eğitim süreçlerinde yenilikçi yaklaşımlara sahne olmaktadır. Müze koleksiyonları artık dijital ortama aktarılmakta ve mikro galeriler, web siteleri ve sanal müze uygulamaları aracılığıyla izleyicilere sunulmaktadır. Bu teknolojik altyapı, izleyicilere ayrıntılı bilgi sağlama, iletişim kurma ve teknoloji kullanımında deneyim kazandırma amacıyla kullanılmaktadır. Ayrıca, bu teknolojiler müze erişimini kolaylaştırmakta ve müze deneyimini daha erişilebilir kılmaktadır (Karadeniz, 2020).

Dijital teknoloji ve World Wide Web'in olanakları, müze koleksiyonlarının sunum yöntemlerini evrilmiştir. Dijital teknolojinin kullanımı, koleksiyon nesnelerini gezici sergilerde dolaştırmaktan çok daha geniş bir erişim sağlamaktadır. Ayrıca dijital master'lar (Dijital ana kopya, arşivde saklanması, yeniden kullanılması ve yeniden ifade edilmesi amacıyla "orijinal" olarak saklanan bir görüntü, PDF dosyası, dijital kayıt veya başka bir dijital varlıktır. Görüntüler için, fotoğraf negatifinin dijital analogudur). oluşturulduktan sonra, bu nesnelerin çoğaltılması maliyeti düşük, internet üzerinden anında ve küresel bir şekilde kullanıcılara ulaşım imkanı vermesiyle avantajlıdır. Ayrıca dijital formda saklanan eserler, orijinallerine zarar verme riski olmadan uzun süre korunabilir. Dijital formun esnekliği de, bilgilerin ve içeriklerin güncellenmesini ve zenginleştirilmesini kolaylaştırır. Dijital görüntüler, metinler, veriler, sesler, görüntüler ve daha fazlası hiperlinklerle birleştirilerek daha zengin bir deneyim sunabilir. Bu sayede, izleyiciler eserleri daha derinlemesine anlama ve keşfetme fırsatına sahip olurlar. Bu zengin içerik, izleyicilerin eserlerin özgün deneyimini daha geniş bir perspektifle incelemelerini sağlar (Reilly, t.y.).

Bugünün müze teknolojileri, çeşitli hedef kitlelere yönelik ilgi noktaları oluşturarak bireyleri müzelere çekmeyi amaçlayan önemli araçlar olarak öne çıkmaktadır. Küresel popüler kültürün etkisi ve dünyanın giderek daha fazla bir bilgi toplumu haline gelmesi, insanları geleneksel rutinlerden ve sıradanlıktan uzaklaşmaya yönlendirmekte; yeni heyecanlar ve deneyimler peşinde koşmalarına neden olmaktadır. Bu bağlamda, müzeler sadece geçmişin sergilediği alanlar olmanın ötesine geçerek, etkileşimli sergiler, sanal gerçeklik deneyimleri, artırılmış gerçeklik rehberlikleri gibi teknolojik yenilikleri benimsemekte ve ziyaretçilere daha etkileyici ve öğretici deneyimler sunmaktadır (Boyras, 2013).

Sonuç olarak, kültürel miras kurumlarının dijital sunum ve teknolojik araçları koleksiyonlarının erişilebilirliğini artırmak, ziyaretçilere çeşitli deneyimler sunmak ve eğitim olanaklarını genişletmek için etkili bir şekilde kullandığı görülmektedir. Müzeler, çağın gereksinimlerine uygun olarak dijital platformlarda koleksiyonlarını sergileyerek, izleyicilere daha zengin içerikler sunmakta ve etkileşimli deneyimler yaşatmaktadır. 'Yeni müzecilik' anlayışının dijital alanlarda da yankı bulması, kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasında ve geniş kitlelerin kültürel değerlerle etkileşiminde yeni ve etkili yolların keşfedilmesine olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda, müzelerin dijital sunumları ve teknolojik kullanımı, sadece koleksiyonları koruma amacıyla değil, aynı zamanda toplumsal etkileşimi artırma, öğrenmeyi teşvik etme ve kültürel mirası daha geniş bir kitleyle paylaşma gibi konularda da önemli bir rol oynamaktadır.

YENİ NESİL ÇEVİRİMİÇİ MÜZECİLİK

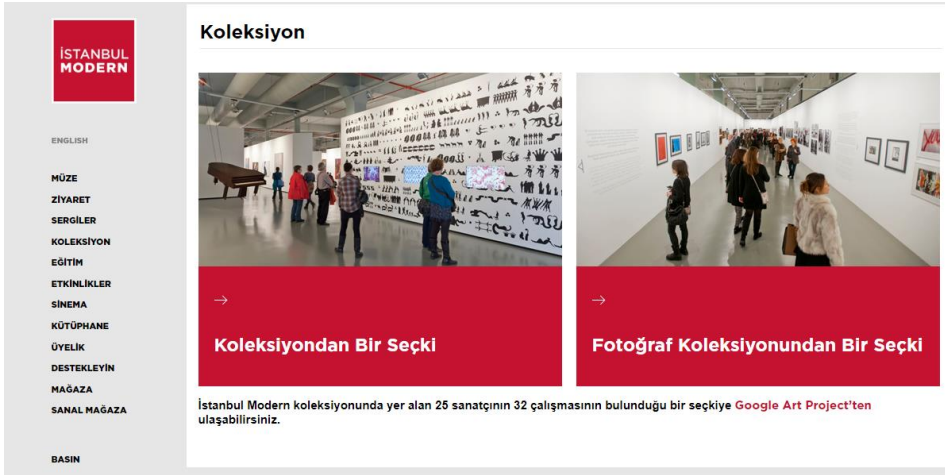
Süre gelen müzecilik faaliyetlerinin internet teknolojisinin ilerleyişiyle ziyaretçileri ile etkileşimlerini artırmak, daha fazla görünürlük ve erişim sağlamak için koleksiyonlarını, müze içindeki faaliyetlerini dijital platformlarda yayınlaması ile yeni nesil çevrimiçi müzecilik kavramı ortaya çıkmıştır. Bu dijitalleşmenin getirisi doğrultusunda müzeler sadece fiziksel olarak erişilebilir mekanlar olmaktan çıkarak, herkesin internet ortamında erişebileceği birer dijital kaynak haline gelmiştir. Yeni nesil çevrimiçi müzeleri içinde sanat müzeleri kategorisine giren müzeler de bu dönüşümü yaşamıştır.

1. İstanbul Modern Sanat Müzesi

İstanbul Modern Sanat Müzesi, dijital müzecilik alanında öncü bir yaklaşım sergileyerek çevrimiçi koleksiyonunu geniş bir izleyici kitlesiyle paylaşmaktadır. Müze, izleyicilere fiziksel olarak müzeye gelmeden de koleksiyonunu keşfetme ve deneyimleme fırsatı sunmaktadır (URL-1).

Müzenin çevrimiçi koleksiyonu, izleyicilere çeşitli sanat eserlerini ve sanatçıların çalışmalarını tanıtmaya imkân sağlamaktadır. Bu koleksiyon, farklı türlerden sanat eserlerini içermekte olup, resim, heykel, fotoğraf gibi çeşitli disiplinleri kapsamaktadır. İstanbul Modern'in çevrimiçi koleksiyonu, izleyicilere sanatın farklı formlarını keşfetme ve anlama şansı sunarak kültürel zenginliği artırma hedefini yansıtmaktadır (URL-1).

Ayrıca; İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin çevrimiçi koleksiyonu içerisinde yer alan sanatçıların çalışmalarının bir seçkisi, Google Art Project aracılığıyla izleyicilerin erişimine açılmıştır. Bu platform sayesinde, 25 sanatçının 32 çalışması dijital olarak görüntülenebilir ve incelenebilir hale getirilmiştir. Bu yaklaşım, sanatın erişilebilirliğini artırmanın yanı sıra, izleyicilere daha geniş bir perspektif sunma amacını taşımaktadır (Şekil 1). (URL-1).

Şekil 1: İstanbul Modern Sanat Müzesi

Kaynak: <https://www.istanbulmodern.org/tr/koleksiyon>

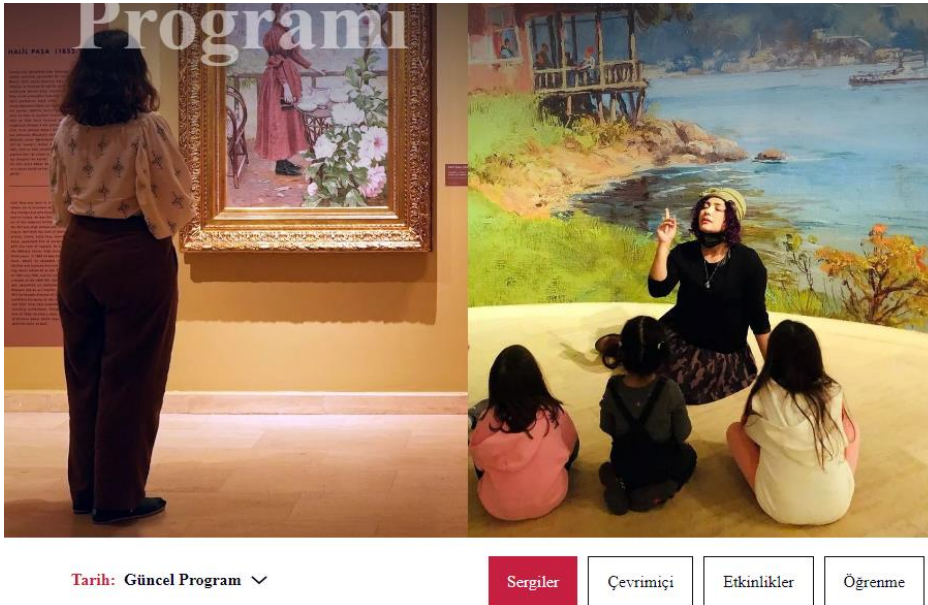
İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin dijital müzecilik uygulamaları, izleyicilerin sanatla etkileşime geçme deneyimini çevrimiçi platformlar aracılığıyla da yaşayabilmesine olanak tanımaktadır. Bu tür inisiyatifler, kültürel mirası koruma ve paylaşma amacını güçlendirirken aynı zamanda sanatın evrenselliğini ve etkisini daha geniş kitlelere taşıma fırsatını sunmaktadır.

2. Sakıp Sabancı Müzesi

Sakıp Sabancı Müzesi'nin dijital müzecilik yaklaşımı, sanat ve kültürün daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlarken aynı zamanda ziyaretçilere etkili bir çevrimiçi deneyim sunmayı amaçlamaktadır.

Müzenin çevrimiçi platformu, ziyaretçilere müze hakkında genel bilgileri, ziyaret planlaması için gerekli bilgi ve ulaşım detaylarını sunmaktadır. Ayrıca, gruplar ve turlar için sağlanan hizmetler, ziyaretçilere müzeyi daha derinlemesine keşfetme fırsatı sağlamaktadır. Hizmetler ve erişilebilirlik bölümü, müzenin farklı ihtiyaçlara cevap veren hizmetlerini ve erişilebilirlik olanaklarını anlatarak daha geniş bir kitleye hitap etme amacını yansıtmaktadır. Müzenin web sitesinde "Sergiler ve Etkinlikler" bölümü, müzenin geçici sergilerini, etkinliklerini ve sanatla ilgili diğer programları duyurarak izleyicileri güncel tutmayı hedeflemektedir (URL-2).

En önemli dijital özelliklerden biri, "Koleksiyonlar ve Araştırma" bölümüdür. Bu bölüm, Sakıp Sabancı Müzesi'nin sanat koleksiyonlarını ve araştırma çalışmalarını dijital platformlarda sunarak ziyaretçilere sanat eserlerini keşfetme ve inceleme fırsatı sunmaktadır. Bu koleksiyonlar, izleyicilere farklı dönemlerden ve disiplinlerden eserleri görmeleri ve hakkında bilgi edinmeleri için bir fırsat sunar (Şekil 2).

Şekil 2: Sakıp Sabancı Müzesi

Kaynak: <https://www.sakipsabancimuzesi.org/sergiler-ve-etkinlikler?sort=current&page=1>

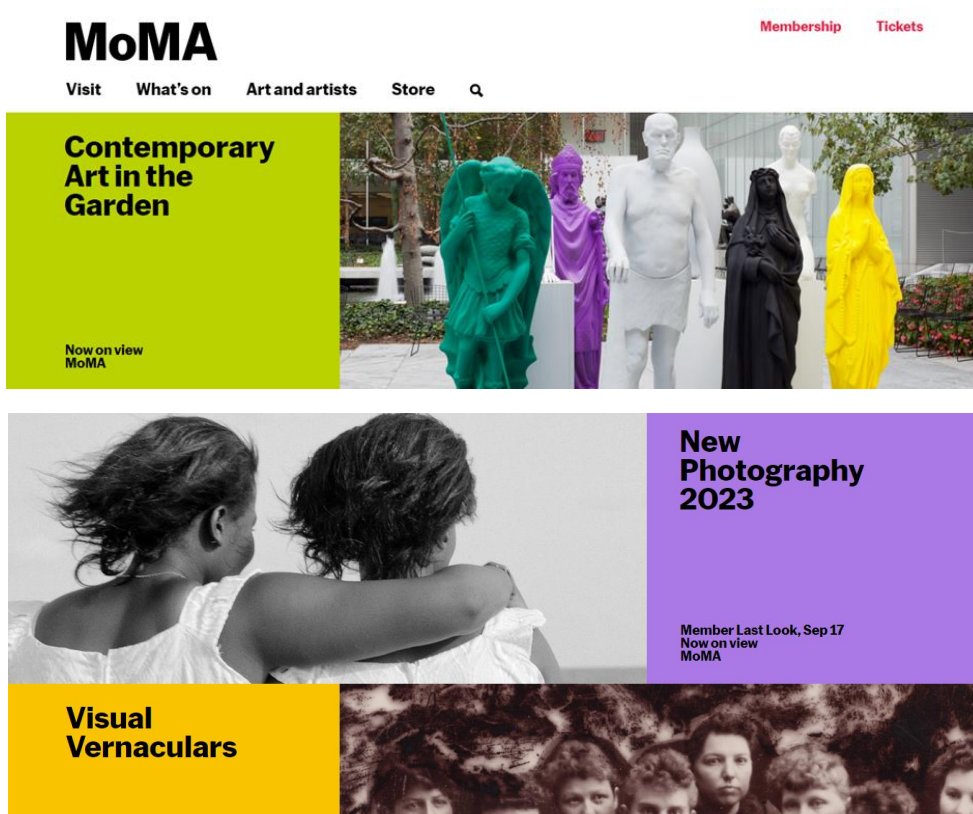
"Keşfet" bölümü ise ziyaretçilere müzenin genel teması, koleksiyonları ve dijital içerikleri hakkında daha fazla bilgi edinme fırsatı vererek, müze deneyimini derinleştirmeyi amaçlamaktadır.

3. Museum of Modern Arts

Museum of Modern Arts (MoMA), dijital müzecilik alanında ve çevrimiçi koleksiyonlarıyla ziyaretçilerine kapsamlı bir doküman sunmayı amaçlamaktadır. Müze, çevrimiçi platformlar aracılığıyla ziyaretçilere çeşitli bilgi ve içerikler sunarak sanat eserlerine erişimi kolaylaştırmayı hedeflemektedir (URL-3).

MoMA'nın çevrimiçi platformu, ziyaretçilere müze hakkında genel bilgileri ve ziyaret planlama detaylarını sunmanın yanı sıra, mevcut sergiler ve etkinlikler hakkında bilgi verir. "Sanat ve Sanatçılar" bölümü, farklı sanatçıların eserlerini ve sanat akımlarını tanıtarak ziyaretçilere geniş bir sanat yelpazesi sunar (URL-3).

Müzenin en önemli dijital özelliklerinden biri "Koleksiyon" bölümüdür. MoMA'nın evrilen koleksiyonu, modern ve çağdaş sanatın yaklaşık 200,000 eserini içermektedir. Bunun içinden 101,000'den fazla eser çevrimiçi olarak erişilebilir durumdadır. Ziyaretçiler, çeşitli filtreler kullanarak sanatçıları ve eserleri arayabilir, eserlerin görsellerine erişebilir ve hatta bazı eserleri çevrimiçi olarak inceleyebilirler (Şekil 3).

Şekil 3: Museum of Modern Arts (MoMA)

Kaynak: https://www.moma.org/collection/?utf8=%E2%9C%93&q=&classifications=any&date_begin=Pre-1850&date_end=2023

MoMA'nın çevrimiçi koleksiyonu, farklı sanatçıların eserlerini içermekte olup ziyaretçilere geniş bir sanat deneyimi sunma amacını taşımaktadır. Çevrimiçi platform aracılığıyla, izleyiciler sanat eserlerini gözlemlene ve inceleme fırsatı bulurken, koleksiyonun zenginliği ve çeşitliliğiyle etkileşime geçme imkanı elde ederler.

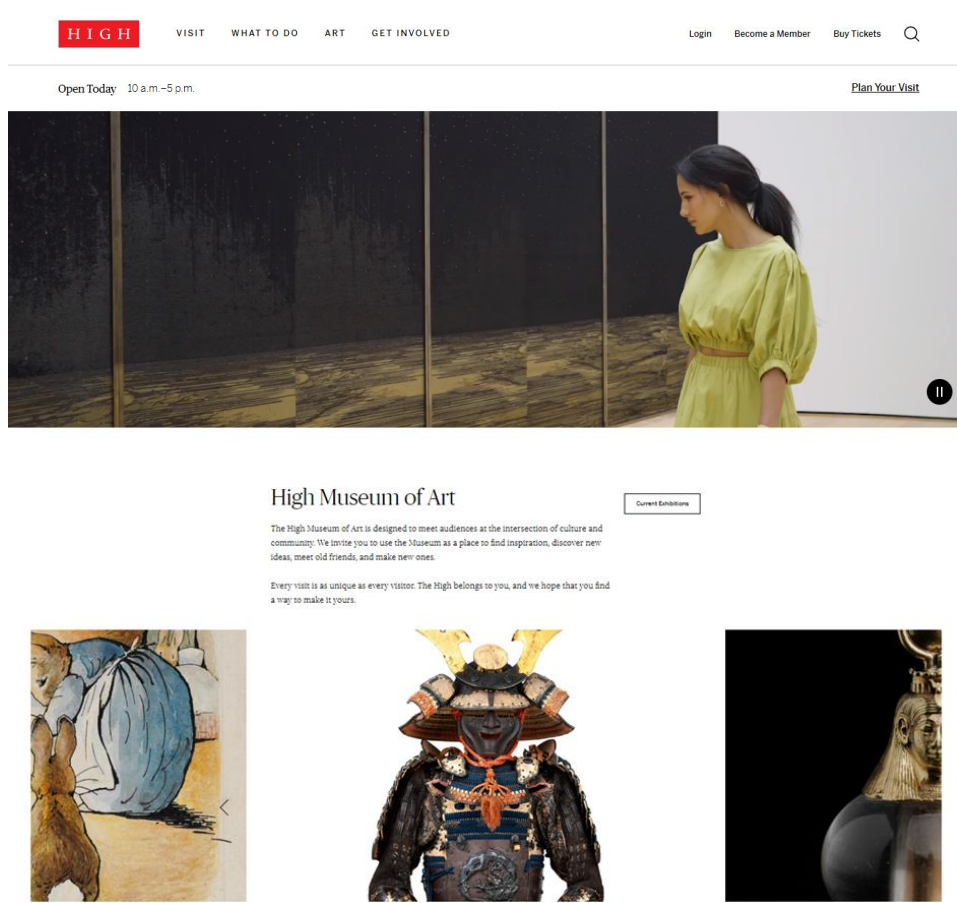
4. High Museum of Art

High Museum of Art, dijital müzecilik konusundaki zengin içeriği ve çevrimiçi koleksiyonlarıyla izleyicilere kapsamlı bir deneyim sunmayı hedeflemektedir. Müze, çevrimiçi platformlar aracılığıyla ziyaretçilere müze hakkında bilgi verirken, aynı zamanda sanat eserlerine erişimi kolaylaştırarak koleksiyonlarını dijital ortamda sunmaktadır (URL-4).

Müzedede yer alan çeşitli sanat kategorileri, çevrimiçi koleksiyonlarda da bulunabilir durumdadır. Ziyaretçiler, Afrika Sanatı, Amerikan Sanatı, Avrupa Sanatı, Modern ve Çağdaş Sanat, Fotoğrafçılık gibi farklı sanat türlerine ait eserleri çevrimiçi olarak inceleyebilirler. Ayrıca, dekoratif sanat ve tasarım, Yerleşik ve öğrenilmiş sanat gibi özgün alanlara odaklanan koleksiyonlara da erişim imkanı bulunmaktadır (Şekil 4). (URL-4).

High Museum of Art'ın çevrimiçi koleksiyonları, izleyicilere sanat eserlerini gözlemlene, inceleme ve etkileşime geçme fırsatı sunmaktadır. Koleksiyonlar arasında dolaşmak ve farklı sanat akımlarını keşfetmek için kullanıcı

dostu ara yüz ve arama özellikleri kullanılabilir. Bu sayede, ziyaretçiler müzenin koleksiyonunu dijital ortamda gezebilir ve çeşitli sanat eserlerini detaylı bir şekilde inceleyebilirler. High Museum of Art, dijital müzecilik alanındaki çevrimiçi koleksiyonlarıyla izleyicilere hem müze deneyimi hem de sanatın zengin dünyası hakkında bilgi edinme fırsatı sunmaktadır (URL-4).

Şekil 4: High Sanat Müzesi

Kaynak: <https://high.org/>.

SONUÇ

Çağdaş müzecilik anlayışı, geleneksel müze deneyimini dijital dünyayla birleştirerek koleksiyonların çevrimiçi olarak sunulmasını da içeren bir yaklaşıma sahiptir. Bu yaklaşım, müze ziyaretçilerine dijital anlamda bir erişim kolaylığı sağlarken, aynı zamanda müzelerin eğitim, araştırma ve diğer kamusal misyonlarını daha geniş kitlelere ulaştırmalarına olanak tanımaktadır. İstanbul Modern Sanat Müzesi, Sakıp Sabancı Müzesi, Museum of Modern Arts (MoMA) High Museum of Art gibi örnekler, çevrimiçi koleksiyonları aracılığıyla izleyicilere zengin içerikler sunmanın yanı sıra, farklı dijital araçlarla etkileşim ve deneyim fırsatları sağlama amacıyla faaliyet göstermektedirler. Bu yaklaşım, geleneksel sergi alanlarının ötesine geçerek izleyicilerin sanat eserleriyle daha yakından etkileşimde bulunmalarını ve öğrenmelerini desteklemektedir. Özellikle pandemi gibi zorlu dönemlerde dijital koleksiyonların önemi daha da artmış, müzeler çevrimiçi platformlarda etkileyici içerikler sunarak kültürel deneyimi izleyicilerle buluşturmayı sürdürmüşlerdir. Bu bağlamda, çağdaş müzecilikte dijital koleksiyon sunumu, hem izleyicilerin hem de müzelerin karşılıklı kazanç sağladığı bir alan olarak önemini korumaktadır.

Dijital koleksiyon sunumuyla müzelerin uluslararası çapta daha geniş bir izleyici kitlesiyle etkileşimde bulunma imkânı artmıştır. Farklı coğrafyalardan izleyiciler, çevrimiçi koleksiyonları ziyaret ederek, sanatın evrenselliğini ve çeşitliliğini keşfetme fırsatı bulmaktadırlar. Bu durum, kültürel alışverişi ve anlayışı artırarak farklı topluluklar arasında sanatın birleştirici gücünü desteklemektedir. Bununla birlikte, dijital koleksiyonların sürdürülebilirliği ve kalitesi de önemlidir; koleksiyonlardaki eserlerin doğru ve zengin bir şekilde dijital platformlarda sunulması, izleyicilere etkileyici ve gerçekçi bir deneyim sunmak adına kritik bir faktördür. Gelecekte, teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte müzelerin dijital koleksiyon sunumu alanında daha da yenilikçi çözümler geliştirmesi ve izleyicilere zengin ve etkileşimli deneyimler sunmaya devam etmesi beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Akmehmet, K. T. (2017). Yaşayan Müze Kavramı Üzerine Bir İnceleme. *Yaratıcı Drama Dergisi.*, 12(2), 1-16.
- American Alliance of Museums. (2021). Definition of a Museum. Retrieved from. <https://www.aam-us.org/programs/about-museums/definition-of-a-museum/> Erişim Tarihi: 28.06.2023.
- André Desvallées and Francois Mairesse (Eds.). (2010). Key Concepts of Museology. International Council of Museums and Armand Colin, Paris, France. Retrieved June 20, 2023 from. https://icom.museum/wp-content/uploads/2018/07/Museologie_Anglais_BD.pdf
- Allan, A. D. (1963). Müzelerin Teşkilatlanması-Pratik Öğütler. Ankara: Icom Türkiye Milli Komitesi.
- Amory, A., Naicker, K., Vincent, J., & Adams, C. (1999). The use of computer games as an educational tool: identification of appropriate game types and game elements. *British Journal of Educational Technology*, 30(4), 311-321.
- Bertacchini, E., & Morando, F. (2013). The future of museums in the digital age: New models for access to and use of digital collections. *International journal of arts management*, 15(2), 60-72.
- Black, G. (2012). *Transforming museums in the twenty-first century*. Routledge.
- Boyras, B. (2013). Müze teknolojileri ve sergileme farklılıkları. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 2(08), 113-128.
- Gil-Fuentetaja, I., & Economou, M. (2019). “Communicating museum collections information online: Analysis of the philosophy of communication extending the constructivist approach”. *Journal on Computing and Cultural Heritage (JOCCH)*, 12(1), 1-16.
- Hooper-Greenhill, E. (2013). *Museums and their visitors*. Routledge.
- ICOM, (2022). Uluslar Arası Müze Tanımı <https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/museum-definition/> Erişim Tarihi: 11.06.2023.
- Karadeniz, C. (2020). Müzede Dijital Teknolojilerin Kullanımı ve Salgın Sürecinde Dijital Katılım. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 9(70), 975-984.
- Marty, P., & Twidale, M. (2004). Lost in gallery space: A conceptual framework for analyzing the usability flaws of museum Web sites. *First Monday*.
- Mazlum, Ö. (2022). “Müze İletişimi ve Müze Web Siteleri Üzerine Bir İnceleme”. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 100-136.
- Peacock, D., & Brownbill, J. (2007, March). Audiences, visitors, users: Reconceptualising users of museum on-line content and services. In *Museums and the Web (Vol. 2007)*.
- Reilly, B. (t.y.). *Collections: Museum Collections Online*. Retrieved June 22, 2023 from <https://www.clir.org/pubs/reports/pub88/coll-museum/#1>
- Soren, B. J., & Canadian Heritage Information Network. (2005). Best practices in creating quality online experiences for museum users. *Museum management and curatorship*, 20(2), 131-148.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (1996). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul Remzi Kitabevi.
- Tüzün, H., Akıncı, A., Yıldırım, D., & Sarıkaya, M. (2013). “Bilgisayar Oyunları ve Öğrenme”. K. Çağıltay ve Y. Göktaş.(Ed.) içinde, *Öğretim Teknolojilerinin Temelleri: Teoriler, Araştırmalar, Eğilimler*, 1.
- URL-1. <https://www.istanbulmodern.org/>. Erişim Tarihi: 25.06.2023
- URL-2. <https://www.sakipsabancimuzesi.org/>. Erişim Tarihi: 25.06.2023
- URL-3. <https://www.moma.org/>. Erişim Tarihi: 25.06.2023.
- URL-4. <https://high.org/>. Erişim Tarihi: 25.06.2023.
- Vergo, P. (1989). The reticent object. *The new museology*, 41-59.